

deze artikelen zijn de vrucht van het ononderbroken speur- en ontwikkelwerk in eigen laboratoria en proefwerkplaatsen.

Van steeds groter betekenis worden de prestaties op het gebied van de telecommunicatie-apparatuur. Zo had VDH in geldswaarde uitgedrukt het grootste aandeel in het eind 1956 in gebruik genomen en zo uiterst spectaculaire radarsysteem voor de beveiliging van de scheepvaart op de Nieuwe Waterweg. Zij ontwikkelde en leverde daarvoor de volledige communicatie-apparatuur (te weten de zogenaamde portofonen en de zich aan de wal bevindende zend-ontvangers) en was tevens belast met de vervaardiging van de indicatoren, dat zijn de zich eveneens in de walposten bevindende radarschermen annex bedienings-apparatuur.

De door VDH vervaardigde elektronische apparatuur voor professionele doeleinden (als transmissietoren, servosystemen, enz.) neemt ten zeerste in belangrijkheid toe, doch zal, aangezien de fabricage ervan in het Utrechtse bedrijf plaats vindt, in dit aan Den Haag gewijde en trouwens toch verre van volledige overzicht verder buiten beschouwing worden gelaten.

VERKOOPORGANISATIE

Van zeer grote betekenis is in de geschiedenis van de hier besproken onderneming geworden het reeds in 1927 — dus één jaar na haar stichting — gelege contact met de Handelsmaatschappij R. S. STOKVIS EN ZONEN N.V. te Rotterdam.

De eerste bestelling van dat aloude handelshuis riep bij de leiding van het jonge bedrijfje gemengde gevoelens wakker, namelijk naast vreugde om de prachtige opdracht zorg over de vraag hoe die binnen de gestelde termijn uit te voeren.

De order omvatte namelijk het voor die dagen bijna gigantische kwantum van 309 toestellen, verdeeld over 6 typen. De moeilijkheden werden echter glansrijk overwonnen en de basis was gelegd voor een hechte samenwerking tussen fabriek en handelsmaatschappij die in de loop der jaren alleen nog stevigier is geworden. Stokvis & Zonen N.V. treedt namelijk ten aanzien van de door van der Heem N.V. gefabriceerde merkartikelen op als verkooporganisatie voor Nederland. Zo vinden dus op de Nederlandse markt alle radio- en TV-toestellen, stofzuigers, bromfietsen, enz. enz., via de filjvertakte atzetkanalen van R.S. Stokvis en Zonen N.V. onder het handelsmerk ERRES hun weg naar de uiteindelijke gebruikers.

Niet onder merk verkochte artikelen en installaties, zoals elektronische apparatuur e.d., vallen buiten deze samenwerking.

De thans nagenoeg alle landen ter wereld bestrijkende export is toevertrouwd aan een eigen verkooporganisatie, de eveneens in Den Haag gewestigde naamloze vennootschap VERKOOPKANTOOR VAN DER HEEM N.V., die in ruim 100 landen haar vertegenwoordigingen en steunpunten heeft. Bij de export der van der Heem-producten worden verscheidene merken gebruikt, aangepast aan de omstandigheden van de markt.

Door deze uitvoer draagt VDH er in belangrijke mate toe bij, dat kwaliteitsproducten van de Haagse industrie over zo goed als de gehele globe te vinden zijn!

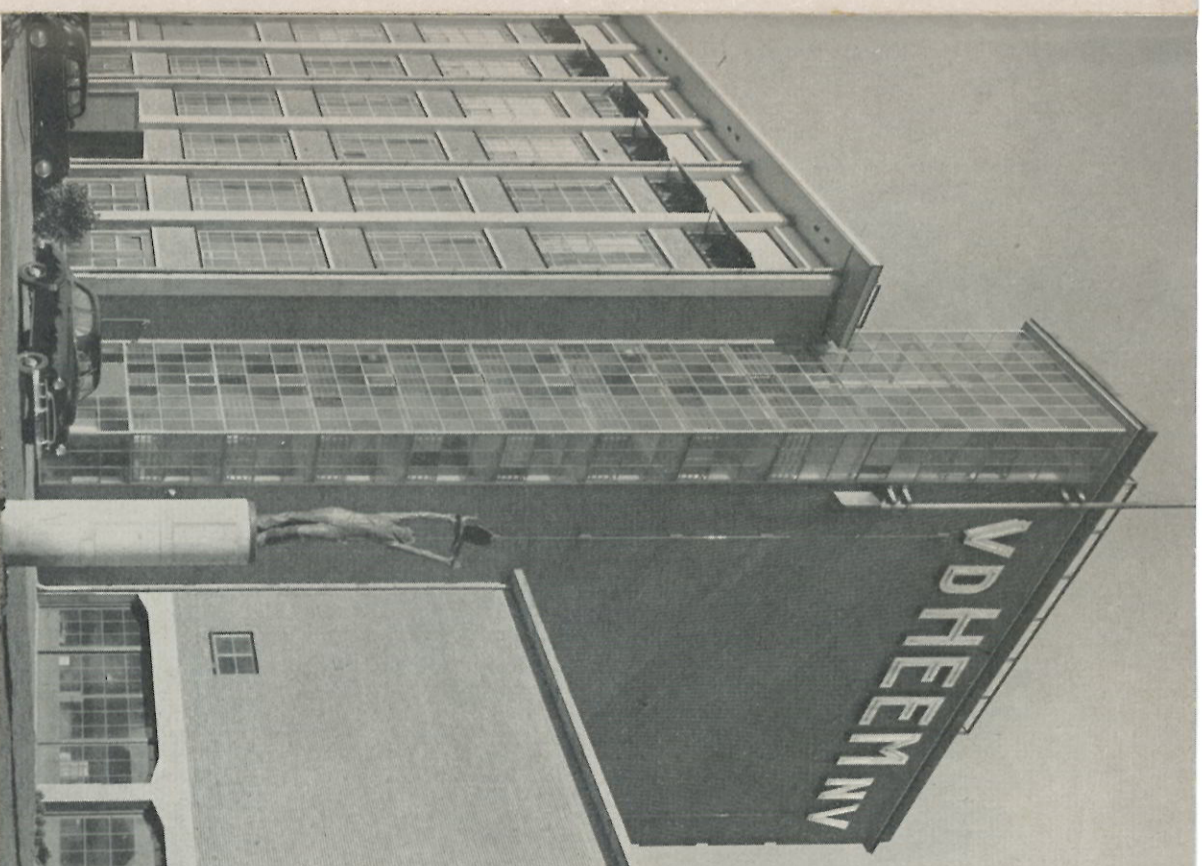
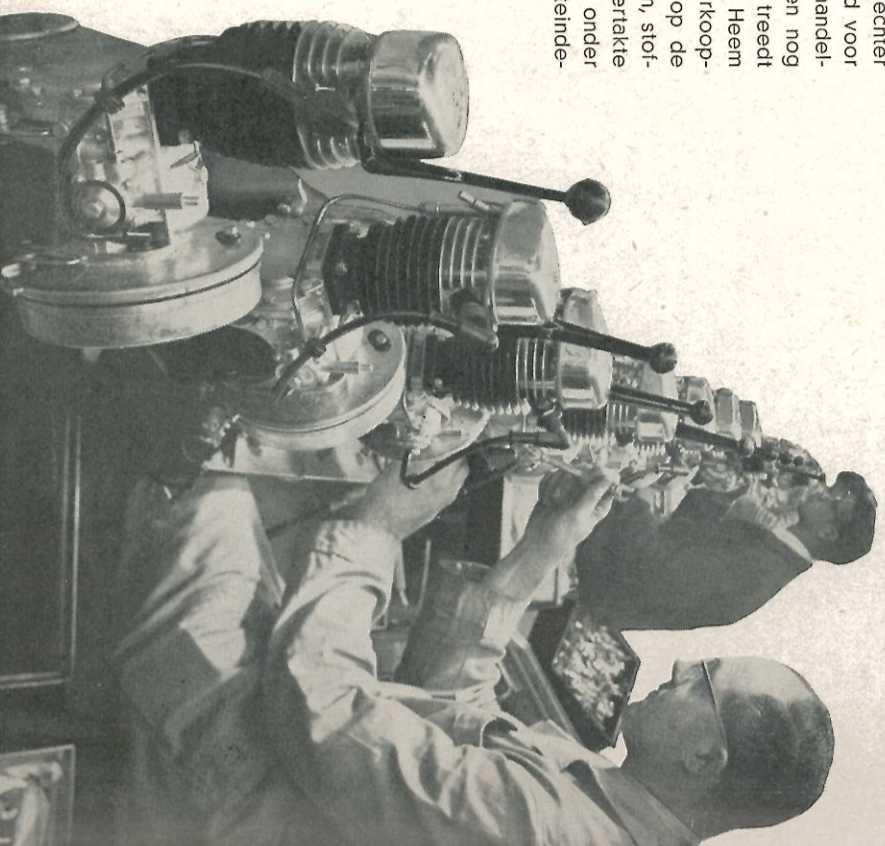
WERKGELEGENHEID

Uit het viermansbedrijfje van weleer is aldus een geheel gegroeid, waarvan de betekenis voor de werkgelegenheid in Den Haag (en ver daarbuiten!) nauwelijks te becijferen valt. Want niet alleen immers verschaffen deze fabrieken, kantoren, laboratoria, e.d. rechtstreeks werk aan een nog voortdurend stijgend aantal mannen en vrouwen, maar daarenboven doen zij dat indirect nog eens aan talloze leveranciers van een veelheid van grondstoffen, halffabrikaten, kantoorbenodigdheden en wat al niet.

Van hobby tot grootste fabrieksbedrijf in Den Haag

Ziedaar de kort samengevatte geschiedenis van van der Heem N.V.

Een ontwikkelingsgang die de beschouwer iets te zeggen moet hebben over de bekwaamheid van de grondleggers dezer onderneming, de toewijding van haar werkers en de kwaliteit der door haar geïbriceerde producten!

Eens een hobby, nu het grootste bedrijf

Ziedaar het — voorlopige? — resultaat van een opmerkelijk snelle groei gedurende dertig jaren en in het bijzonder na de oorlog. De geschiedenis van dit grootste industriebedrijf in Den Haag heeft dan ook reeds menig journalist rijke stof geboden voor een lezenswaardige „story“. Wij willen haar hier in grote trekken weergeven.

Grondleggers der onderneming waren de gebroeders P. H. J. en L. W. van der Heem, respectievelijk gepensioneerd en actief officier van het Nederlandse leger. De heer L. W. van der Heem en wijlen de heer J. van der Heem — enige zoon van eersygenoemde — waren bekwame radio-amateurs.

In de kringen van vrienden en familieleden boekten zij een dusdanig succes met de toestellen die zij in hun vrije tijd in een tuinschuur vervaardigden, dat de heer L. W. van der Heem het verantwoord achtte de kepi aan de kapstok te hangen en wat tot dus-

De geschiedenis van van der Heem N.V. is er een duidelijk voorbeeld van dat de werkelijkheid vaak frappanter dingen te zien geeft dan de boeiendste roman. Eerst in 1926 gegrondvest — en toen werkverschaffend aan drie firmanten en één employé — normt deze vennootschap tenidden van de Haagse industrie thans het grootste particuliere bedrijf. Volgens de nijverheidsstatistiek (waaronder alleen bedrijven met 10 man of meer personeel vallen) omvatte de Haagse industrie in maart 1957 370 bedrijven, die tezamen 23.518 mannen en vrouwen in dienst hadden. Openbare nutsbedrijven (gas, elektriciteit, water, tram e.d.) zijn daarbij buiten beschouwing gelaten.

Dit betekent dat van der Heem N.V. tezamen met haar „volledige“ dochtermaatschappij, de Eerste Nederlandse Autorijveelfabriek N.V. (ENAF), op dat tijdstip met een totaal aantal werknemers (in Den Haag) van 1920 niet minder dan 8,2% in dienst had van alle in de Haagse industrie werkzame personen.

verre een hobby was in een bedrijfje om te zetten. De gebroeders van der Heem richtten tot dat doel tezamen met een bevriend Delfts ingenieur een vennootschap onder firma op, waarbij zoon en neef, wijlen Jan van der Heem, als eerste en voorlopig enige employé in dienst trad. De oprichting van dit „Ingenieursbureau“, 1 mei 1926, kan dus als stichtingsdatum van deze bloeiende onderneming worden beschouwd.

In 1929 volgde verplaatsing naar een hypermodern gebouw aan de Maanweg. Van der Heem werd door die verhuizing de pionier in het toen juist voor kort ontsloten nieuwe Haagse industriegebied, de Binckhorstpoolder. En wel een eerstelling die gezien mocht worden, want in dezelfde maand overschreed de personeelssterkte de 500 man.

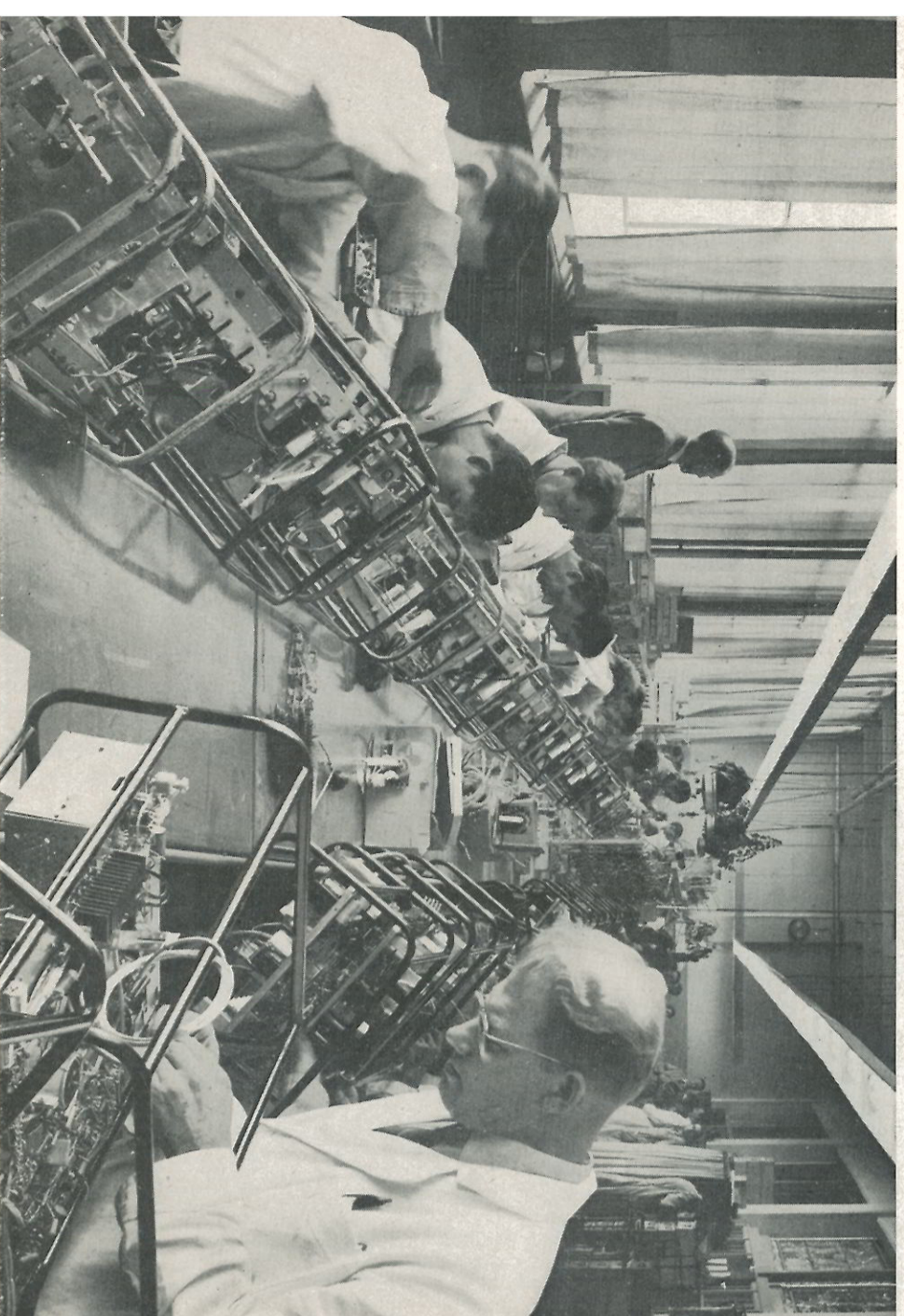
Maar hoe lang geleden schijnt dat alweer! Want ook na de sombere en moeilijke jaren van oorlog en be-

zetting (waarin getracht werd een zo groot mogelijk gedeelte van het personeel aan het werk te houden onder andere door de fabricage van... Major-noodkacheltes en de fameuze „knijkatten“ onzaliger nagedachtenis!) zette de uitbreiding zich gestaag voort. In 1948 kwam een zeer modern ingericht nabewerkinggebouw gereed, in 1952 — wij noemen slechts enkele voorbeelden — een ruim laboratorium en een fraai ontspanningsgebouw. In 1955 werd een nieuwe gereedschappmakerij annex bedrijfs-school betrokken, in 1957 een nieuwe hypermodern ingerichte fabriek voor radio- en televisiekasten. Eind 1946 werd een nevenbedrijf gevestigd aan de Abstederdijk in Utrecht — de voortzetting van een overgenomen fabriek in dezelfde bedrijfsstak — juist tien jaar later gevolgd door een tweede vestiging daar ter plaatse aan de Keulsekade. Dank zij deze groei bestaan thans alleen al de fabriekscplexen in Den Haag tezamen een vloeroppervlakte van niet minder dan 5½ ha. (Het Haagse Malieveld is plm. 7 ha groot.)

Ten aanzien van het produktiebeheer, de administratieve organisatie, de bedrijfsveiligheid en op verscheidene andere gebieden geniet van het Heem N.V. een uitstekende reputatie. Dat ook op sociaal gebied de geest van de tijd wordt verstaan, moge daaruit blijken, dat de begin 1955 bij VDH in functie getreden Ondernemingsraden tot de eerste in den lande behoorden.

PRODUKTIEPROGRAMMA

Gedurende de eerste jaren van zijn bestaan legde het bedrijf zich uitsluitend toe op de fabricage van radiotoestellen, zij het ook dat deze van het begin af in verschillende types werden vervaardigd. In toenemende mate werd daarbij de moeilijkheid ondervonden, dat de radioverkoop — in die jaren veel meer dan nu nog het geval is — sterke seizoenfluctuaties vertoonde. Ter bestrijding van dit euvel werd in 1935 de produktie ter hand genomen van een artikel waarvan het verkoopseizoen juist

in de slappe radiotijd valt, te weten: stotzuigers. Nog steeds vormen radiotoestellen één der belangrijkste posten uit het VDH-assortiment. Tegenwoordig gaat het evenwel niet meer om enkele uitvoeringen, maar worden tientallen types getabricceerd, gevarieerd naar prijsklasse, voedingsbron (wisselstroom, gelijkstroom, batterij-apparaten), afzegelgebied (onder andere tropentoestellen), gebruik (telftoestellen, radiomobels, zogenaamde portables, klokradio, autoradio), enz.

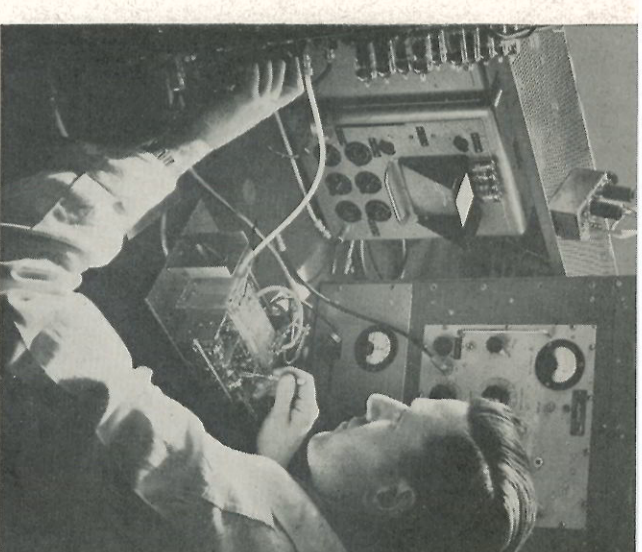
Tot het assortiment behoren ook radiogrammofoons en platenspelers in verscheidene uitvoeringen. Uit de rubriek stotzuigers ontwikkelde zich in de loop der jaren geleidelijk die der elektrisch-huishoudelijke toestellen, welke thans — naast verscheidene huishoud- en een industriestotzuiger — onder meer een veelheid van vloerwrijvers en -boenders, ventilatoren en een elektrische bedverwarmingsdeken omvat.

Grote bekendheid verwierf VDH ook met haar elektrische handboormachines, van welke artikelen zij de enige fabrikante in Nederland is. Het spreekt boekdelen over het aan deze produktie ten grondslag liggende ontwikkelwerk en zal in het bijzonder hun veel te zeggen hebben die bekend zijn met de hoge eisen die in de praktijk aan deze machines gesteld moeten worden, dat dit bedrijf een serie HBM's vervaardigt, waarvan de Arbeidsinspectie het gebruik zonder aarding toestaat.

Een goede gelegenheid om er terloops op te wijzen, dat ten aanzien van alle VDH-producten de gebruiksveiligheid steeds in het centrum der belangstelling staat! De in 1948 aan de markt gekomen bromfiets, het Rijwiel-Solex, moge op het eerste gezicht voor een elektrotechnische fabriek een vreemde eend in de bijt schijnen, een „lelijk eendje“ is het allerminst. Het tegendeel is het geval: hoezeer ook door talloze andere merken gevolgd, is en blijft de Solex de meest populaire brommer. En de enige ook die trouw gebleven is aan het de ontwerpers destijds reeds vele jaren voor ogen staande ideaal: fietsen zonder trappen.

De Solex-motor wordt volledig in eigen bedrijf vervaardigd in de fabriek aan de Maanweg en vervolgens geleverd aan de EERSTE NEDERLANDSE AUTORIDWIELFABRIEK N.V. (een vennootschap waarvan alle aandelen in VDH-bezit zijn), gevestigd aan de Laakkade. Aldaar vindt de fabricage plaats van het rijwiel, alsmede de eindmontage. Het is aardig eren passant op te wijzen, dat het woord autorijwiel stamt uit de tijd dat voor dit toen volledig nieuwe vervoermiddel nog niet de rake benaming bromfiets was uitgevonden.

Ook op het gebied van de televisie neemt van der Heem een vooraanstaande plaats in. Het assortiment omvat verscheidene types in verschillende prijzen, grootten van het beeldscherm en geschikt voor zgn. 1- dan wel 4-systeem-ontvangst. Ook

ZAKELIJKE GEGEVENS

Naam	Van der Heem N.V.
Adres	Maanweg 156, Den Haag.
Telefoon	Postbus 1060. 72 38 20.
Telex	31164.
Telegram	Heemradio.
Directie	L. W. van der Heem, pres.-dir. A. Cronheim, L. C. M. J. Gussenhoven en ir P. G. Zaaijer, directeuren. G. van Vliet, onderdirecteur.
Kapitaal	f 15.000.000,—, waarvan f 9.024.000,— geplaatst en volgestort.

PRODUKTIEPROGRAMMA

Radio- en TV-apparaten, radiogrammofoons, platenspelers, elektrische huishoudelijke apparaten, elektrische handboormachines, telecommunicatie-apparatuur, elektronische apparatuur voor professionele doeleinden, rijwielmotoren, e.d.

ENIGE ASPECTEN VAN DE PERSONEELSZORG BID VAN DER HEEM N.V.

- Stichting Spaarfonds
- Stichting Ondersteuningsfonds
- Stichting Pensioenfonds
- Stichting Studiefonds
- Erkende Medische Dienst
- Ontspanningsavonden
- Voordrachten en lezingen
- Personeelsoogaan „het VDH-tje“
- Vakantievoorzichting
- Bedrijfschool
- Interne Vakopleiding kantoorpersoneel (IVOK)
- Cursussen voor algemene vorming
- Gratis werkkleeding
- Reiskostenvergoeding voor elders wonende werknemers
- Ruime kantines enz.